

Цивільне право. Загальна частина.

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>08 Право</i>
Спеціальність	<i>81 Право</i>
Освітня програма	<i>Право</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна (денна), заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс, осінній (3-й) семестр,</i>
Обсяг дисципліни	<i>5 кредитів ЄКТС/150 годин денна форма навчання: 18 год. - лекції, 36 год. - практичні заняття заочна форма навчання: 12 год. – лекції, 14 год. – практичні заняття</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>денна форма навчання - Екзамен, МКР заочна форма навчання – Екзамен, ДКР</i>
Розклад занять	http://rozklad.kpi.ua/Schedules/ScheduleGroupSelection.aspx
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор, практичні заняття: к.ю.н. Голубенко Ірина Ігорівна holubenko.iryana@iir.kpi.ua</i>
Розміщення курсу	Посилання на дистанційний ресурс Google classroom: https://classroom.google.com/c/NjExNjY0MDk5NzY3?cjc=n4ep25l

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна «Цивільне право. Загальна частина» є фундаментальною дисципліною, що відноситься до циклу професійної підготовки здобувачів першого ступеню вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 081 «Право». В межах навчальної дисципліни вивчаються: загальні положення цивільного права - його витоки та еволюція як галузі вітчизняного приватного права; предмет, методи, принципи, функції, сутність, форми прояву, система; співвідношення із суміжними галузями права; характерні ознаки цивільного права як галузі законодавства; цивільні правовідносини - їх учасники, зміст, об'єкти; правочини, представництво; строки та терміни, позовна давність; форми та способи захисту цивільних прав та інтересів; особисті немайнові права фізичної особи; право власності та інші речові права.

Метою дисципліни є формування у студентів здатностей:

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ФК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

ФК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. ФК8.

Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

ФК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

ФК20. Здатність здійснювати юридичний консалтинг з питань правової охорони інтелектуальної власності.

Предмет навчальної дисципліни складає вивчення цивільного права і науки цивільного права. Студент оволодіває знаннями не лише цивільних законів і практики їх застосування, але й пізнає закономірності їх розвитку, ознайомлюється з виробленим цивілістичною наукою понятійним апаратом, теоретичним обґрунтуванням закріплених в законі норм права, правилами їх тлумачення і застосування.

Програмні результати навчання:

ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

ПРН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

Завданням дисципліни є формування таких результатів навчання:

- *вміння* самостійно опрацьовувати цивілістичну літературу, положення актів цивільного законодавства, матеріали судової практики застосування цивільно-правових норм;
- *вміння* аналізувати цивільно-правові зв'язки між учасниками суспільних відносин та обґрунтовувати власну позицію щодо видової належності таких відносин до конкретного цивільно-правового інституту;
- *знання* основних принципів, доктринальних засад, правових джерел, окремих понять, термінів, визначень, дефініцій, юридичних категорій та інститутів загальної частини цивільного права, особистих немайнових прав, речового права та права інтелектуальної власності, специфіку правового регулювання особистих немайнових та майнових відносин, заснованих на юридичній рівності, вільному волевиявленню та майновій самостійності їх учасників, особливості вирішення основних конструкційно-догматичних проблем цивільного права;
- *вміння* відтворювати основні поняття та конструкції цивільного права, виокремлювати із загального кола правовідносин ті, що регулюються цивільно-правовими нормами, їх аналізувати та давати правову характеристику.

В результаті засвоєння дисципліни студенти зможуть:

- здійснювати пошук, аналіз та опрацювання цивілістичної інформації через використання формально-юридичного, порівняльно-правового та інших методів пізнання цивільно-правових явищ;
- розв'язувати елементарні спори, що виникають при застосуванні цивільно-правових норм;
- опрацьовувати цивілістичну літературу, положення актів цивільного законодавства, матеріали судової практики застосування цивільно-правових норм;
- аналізувати цивільно-правові зв'язки між учасниками суспільних відносин.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для успішного засвоєння навчальної дисципліни необхідними є знання Теорії права, Конституційного права. Особлива частина.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Цивільне право в системі права України. Джерела та наука цивільного права.

Тема 2 Цивільні правовідносини. Фізичні, юридичні особи, держава та публічно-правові як суб'єкти цивільних правовідносин

Тема 3. Об'єкти цивільних правовідносин.

Тема 4. Правочини.

Тема 5. Представництво. Строки. Позовна давність.

Тема 6. Здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків. Захист цивільних прав.

Тема 7. Загальні положення про особисті немайнові права фізичних осіб.

Тема 8. Загальні положення про речові права. Право приватної власності фізичних осіб, юридичних осіб, право державної та комунальної власності, право спільної власності. Захист права власності та інших речових прав

Тема 9. Правове регулювання відносин пов'язаних з інтелектуальною власністю. Інші речові права.

3.1 Денна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні	СРС
1	2	3	4	5
Тема 1. Цивільне право в системі права України. Джерела та наука цивільного права.		2	4	10
Тема 2 Цивільні правовідносини. Фізичні, юридичні особи, держава та публічно-правові як суб'єкти цивільних правовідносин.		2	6	10
Тема 3. Об'єкти цивільних правовідносин.		2	2	10
Тема 4. Правочини.		2	2	10
Тема 5. Представництво. Строки. Позовна давність.		2	4	10
Тема 6. Здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків. Захист цивільних прав.		2	4	10
Тема 7. Загальні положення про особисті немайнові права фізичних осіб.		2	4	12
Тема 8. Загальні положення про речові права. Право приватної власності фізичних осіб, юридичних осіб, право державної та комунальної власності, право спільної власності. Захист права власності та інших речових прав		2	6	12
Тема 9. Правове регулювання відносин пов'язаних з інтелектуальною власністю. Інші речові права.		2	4	12
Всього годин	150	18	36	96

3.2 Заочна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні	СРС
1	2	3	4	5
Тема 1. Цивільне право в системі права України. Джерела та наука цивільного права.		2		10
Тема 2 Цивільні правовідносини. Фізичні, юридичні особи, держава та публічно-правові як суб'єкти цивільних правовідносин		2	6	10
Тема 3. Об'єкти цивільних правовідносин.		2	2	10
Тема 4. Правочини.				10
Тема 5. Представництво. Строки. Позовна давність.			2	12
Тема 6. Здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків. Захист цивільних прав.		2		12
Тема 7. Загальні положення про особисті немайнові права фізичних осіб.		2		12
Тема 8. Загальні положення про речові права. Право приватної власності фізичних осіб, юридичних осіб, право державної та комунальної власності, право спільної власності. Захист права власності та інших речових прав		2	4	12
Тема 9. Правове регулювання відносин пов'язаних з інтелектуальною власністю. Інші речові права.				12
Всього годин	150	12	14	124

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. Конституція України: Закон України від 26 червня 1996 р. № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення .08.2022)
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення 30.05.2025)
3. Цивільне право України. Загальна частина : підручник / С.М. Бервено [та 29 інших]; за редакцією О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика ; Міністерство освіти і науки України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка. - 5-те видання, стереотипне. - Київ : Юрінком Інтер, 2018. - 973 с.
4. Цивільне право України : підручник : у 2 частинах / колектив авторів: В.В. Алямкін, О.В. Басай, О.Г. Боднар, Л.В. Красицька [та 7 інших] ; за редакцією Р.Б. Шишки. - 2-ге видання, перероблене і доповнене. - Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. - 2 частини.
5. Цивільне право : практикум / Р.Я. Демків, І.М. Євхутич, Т.В. Курило, В.О. Кучер, В.М. Парасюк ; за редакцією В.О. Кучера ; Львівський державний університет внутрішніх справ. - Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. - 2 частини.

Додаткова література:

1. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення 30.05.2025)
2. Житловий кодекс України: Закон України від 30 червня 1983р. № 5464-X URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/5464-10> (дата звернення 30.05.2025)
3. Земельний кодекс України: Закон України від 25 жовтня 2001р. № 2768-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2768-14>(дата звернення 30.05.2025)
4. Кодекс України про надра: Закон України від 27 липня 1994р. № 132/94-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/132/94-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 30.05.2025)
5. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1576-12> (дата звернення 30.05.2025)
6. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17 вересня 2008 р. № 514-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/514-17> (дата звернення 30.05.2025)
7. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06 лютого 2018 р. № 2275-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text> (дата звернення 30.05.2025)
8. Закон України «Про кооперацію» від 10 липня 2003 р. № 1087-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-15#Text> (дата звернення 30.05.2025)
9. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» від 15 травня 2003р. № 755-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> (дата звернення 30.05.2025)
10. Закон України «Про громадські об'єднання» від 22 березня 2012 р. № 4572-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4572-17> (дата звернення 30.05.2025)
11. Закон України «Про політичні партії в Україні» від 05 квітня 2001 р. № 2365-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2365-14> (дата звернення 30.05.2025)
12. Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 05 липня 2012 р. № 5073-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/5073-17> (дата звернення 30.05.2025)
13. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» від 23 квітня 1991р. № 987-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/987-12> (дата звернення 30.05.2025)
14. Закон України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» від 29 листопада 2001 р. № 2866-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2866-14> (дата звернення 30.05.2025)
15. Припинення господарських товариств у цивільному праві України : монографія / В.О. Хоменко ; Національна академія правових наук України, Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака. - Харків : Право, 2019. - 254 с.

16. Розвиток приватного права України : монографія / Р.А. Майданик. - Київ : Правова єдність, 2016. - 225 с.
17. Цивільне право. Загальна частина : навчально-методичний посібник / О.В. Кіріяк, Ю.П. Папурківський, М.М. Гудима-Підвербецька, А.В. Бурка, С.В. Галкевич ; Міністерство освіти і науки України, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. - Чернівці : Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2021. - 243 с.
18. Цивільне право України. Загальна частина : підручник / Ю.Л. Бошицький [та ін.] ; Національна академія наук України, Київський університет права. - Київ : Ліра-К, 2016. - 760 с.
19. Цивільне право України. Загальна частина : підручник / Р.Л. Сопільник, В.В. Новіков ; Львівський університет бізнесу та права. - Львів : Видавництво "ГАЛИЧ-ПРЕС", 2017. - 379 с.

Для пошуку нормативно-правових актів бажано використовувати офіційний веб сайт парламенту – Верховної Ради України – <https://www.rada.gov.ua/>

Для пошуку судових рішень в Україні <http://www.reyestr.court.gov.ua> - єдиний реєстр судових рішень в Україні.

Також офіційні сайти: <http://www.president.gov.ua> - офіційний веб-сайт Президента України; <http://www.kmu.gov.ua> -офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України; <http://www.court.gov.ua> - офіційний веб портал судової влади в Україні; <https://supreme.court.gov.ua> - офіційний веб-сайт Верховного України; <http://www.reyestr.court.gov.ua> - єдиний реєстр судових рішень в Україні; <http://www.nbu.gov.ua> - Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського; <http://www.catalogue.nplu.org> - Національна парламентська бібліотека України.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відповідно до навчального плану підготовки бакалавра права заплановано наступні види навчальних занять:

- лекції;
- практичні заняття;
- консультація.

Теми лекцій та практичних занять взаємозв'язані, матеріал вивчається в логічній послідовності за розділами програми ЄДКІ. На практичних заняттях розглядаються найбільш суттєві теоретичні питання, які дозволяють забезпечити студентам можливість глибокого самостійного вивчення всього програмного матеріалу. Консультація проводиться викладачем щотижня згідно з графіком, затвердженим кафедрою.

Методи і технології навчання. Використовуються дидактичні методи, спостереження і порівняння, узагальнення і абстрагування, аналогія, індукція, дедукція, аналіз і синтез, аналітико-синтетичний, абстрактно-дедуктивний, конкретно-індуктивний, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий, дослідницький. Також комплекс методів, зокрема практичні, наочні, словесні, проблемні, частково-пошукові та інші групи методів. Серед методів навчання за характером логіки пізнання використовуються аналітичний, індуктивний, дедуктивний, традиційний методи.

З метою формування компетентностей та програмних результатів навчання, навчальний процес здійснюється з використанням, зокрема, експрес-опитування за темою заняття, обговорення судової практики, аналіз правових кейсів, вирішення правових ситуацій, розв'язання казусу, тестування.

На заняттях використовуються мультимедійне обладнання, комп'ютер. При дистанційному навчанні використовуються сервіси відеоконференцій Zoom, освітній вебсервіс Google Клас, Телеграм чат для комунікації зі студентами, університетське програмне забезпечення Інформаційно-телекомунікаційної система «Електронний кампус».

5.1. Лекції. Денна форма.

№ з/п	Назва теми, перелік основних питань
1	Тема 1. Цивільне право в системі права України. Джерела та наука цивільного права. 1. Цивільне право як приватне право. Співвідношення публічного та приватного права. 2. Предмет цивільно-правового регулювання. Цивільно-правові методи. 3. Функції цивільного права. 4. Основні принципи цивільного права. 5. Місце цивільного права в системі галузей права. Відмежування цивільного права від інших галузей права. 6. Розвиток науки цивільного права. 7. Поняття і види джерел цивільного права. 8. Поняття та структура цивільного законодавства. Ієрархія та співвідношення актів цивільного законодавства. 9. Закони які регулюють цивільні відносини. Поняття і види підзаконних актів цивільного законодавства. 10. Правовий звичай як джерело цивільного права. 11. Роль судової практики і доктрини права. 12. Дія цивільного законодавства у часі. Зворотна сила цивільного закону. Дія цивільного законодавства у просторі та по колу осіб. 13. Тлумачення цивільно-правових норм. Застосування цивільного законодавства за аналогією.
2	Тема 2 Цивільні правовідносини. Фізичні, юридичні особи, держава та публічно-правові як суб'єкти цивільних правовідносин. 1. Поняття загальна характеристика та особливості цивільних правовідносин. 2. Співвідношення цивільних правовідносин з відносинами, які складають предмет регулювання інших галузей права. 3. Виникнення, зміна та припинення(динаміка) цивільних правовідносин. 4. Загальна характеристика елементів цивільно-правових відносин. Суб'єкти, об'єкти, зміст. 5. Класифікація цивільно-правових відносин. Поняття цивільної правосуб'єктності. 6. Поняття правоздатності та поняття і види дієздатності фізичних осіб. 7. Обмеження дієздатності фізичної особи: підстави, порядок та правові наслідки. 8. Визнання фізичної особи недієздатною: підстави, порядок та правові наслідки. 9. Порядок, умови та правові наслідки визнання особи безвісно відсутньою та оголошення померлою. 10. Опіка та піклування. 11. Місце проживання фізичної особи та його юридичне значення. 12. Особливості правового положення фізичних осіб-підприємців. Поняття та ознаки юридичної особи. 13. Поняття і види правосуб'єктності юридичних осіб. 14. Органи юридичних осіб. Статус філій та представництв юридичної особи. 15. Порядок і способи утворення юридичних осіб. Установчі документи та державна реєстрація юридичної особи. Припинення діяльності та ліквідація юридичної особи. Банкрутство. Реорганізація.
3	Тема 3. Об'єкти цивільних правовідносин. 1. Поняття і види об'єктів цивільних правовідносин. 2. Поняття речей та їх ознаки. 3. Класифікація речей та її правове значення. 4. Поняття майна. 5. Гроші та валютні цінності. 6. Поняття та основні види цінних паперів. 7. Єдиний майновий комплекс підприємства як об'єкт правовідносин. 8. Послуги та інші дії як об'єкти цивільних правовідносин.

	9. Особисті немайнові блага як об'єкти цивільних правовідносин.
4	Тема 4. Правочини. 1. Поняття та правова природа правочину. 2. Види правочинів. Умови дійсності правочинів. 3. Форма правочину. 4. Сторони в правочині. 5. Зміст правочину. 6. Воля та волевиявлення сторін правочину. 7. Поняття недійсного правочину. 8. Правові наслідки недійсності правочину. 9. Нікчемні та оспорюванні правочини. 10. Фіктивні та удавані правочини. 11. Правові наслідки недійсності частини правочину.
5	Тема 5. Представництво. Строки. Позовна давність. 1. Поняття представництва та сфера його застосування. 2. Види представництва. 3. Повноваження представника. 4. Представництво без повноважень та з перевищенням повноважень. 5. Довіреність. 6. Форма та зміст довіреності. 7. Види довіреності. 8. Наслідки припинення довіреності. 9. Строки в цивільному праві. 10. Позовна давність.
6	Тема 6. Здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків. 1. Поняття здійснення суб'єктивного цивільного права та виконання суб'єктивного цивільного обов'язку. 2. Принципи та гарантії здійснення права та виконання обов'язків у цивільному праві. Способи здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків. 3. Межі здійснення цивільних прав. Зловживання правом. 4. Поняття і зміст суб'єктивного права на захист. 5. Способи захисту цивільних прав. 6. Виконання цивільних обов'язків. 7. Система державних органів, які здійснюють захист цивільних прав. 8. Поняття та зміст самозахисту цивільних прав. Необхідна оборона.
7	Тема 7. Загальні положення про особисті немайнові права фізичних осіб. 1. Поняття та ознаки особистих немайнових прав, не пов'язаних з майновими. 2. Джерела правового регулювання особистих немайнових прав фізичної особи. 3. Поняття та ознаки особистих немайнових відносин. 4. Підстави виникнення особистих немайнових прав фізичної особи. 5. Здійснення та гарантії забезпечення особистих немайнових прав. 6. Система особистих немайнових прав у ЦКУ. 7. Поняття та види особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування фізичної особи. 8. Поняття та види особистих немайнових прав, що забезпечують соціальне буття фізичної особи. 9. Захист особистих немайнових прав фізичних осіб.
8	Тема 8. Загальні положення про речові права. Право приватної власності фізичних осіб, юридичних осіб, право державної та комунальної власності, право спільної власності. Захист права власності та інших речових прав 1. Поняття та ознаки речових прав. Співвідношення власності та права власності. Зміст права власності. Форми і види права власності. 2. Підстави виникнення та припинення права власності та інших речових прав.

	Виникнення права власності за договором. Реєстрація речових прав. - Поняття та ознаки права приватної власності. Місце приватної власності. - Підстави виникнення і припинення права приватної власності фізичних осіб. Суб'єкти права приватної власності фізичних осіб. Об'єкти права приватної власності фізичних осіб. Зміст права приватної власності фізичних осіб. - Поняття та ознаки права власності юридичних осіб. Суб'єкти та об'єкти права власності юридичних осіб. Право власності окремих видів юридичних осіб. - Поняття та ознаки права державної власності. Еволюція поняття та правового регулювання права державної власності. - Суб'єкти права державної власності. Об'єкти права державної власності. Здійснення права державної власності, правовий режим майна. - Цивільно-правові способи захисту права власності. Класифікація засобів захисту права власності. - Віндикаційний позов. Негаторний позов. Позов про визнання права власності. Захист прав володільця, який не є власником. Звільнення майна з-під арешту. Відповідальність органів державної влади за порушення прав власників.
9	Тема 9. Правове регулювання відносин пов'язаних з інтелектуальною власністю. - Поняття права інтелектуальної власності. - Джерела правового регулювання. - Об'єкти права інтелектуальної власності. - Первісні та похідні суб'єкти права інтелектуальної власності. - Зміст права інтелектуальної власності. - Строк чинності прав. - Система права інтелектуальної власності. - Авторське право. - Право промислової власності. - Захист права інтелектуальної власності.

Практичні заняття. Денна форма.

Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СРС)	
Практичне заняття 1. Цивільне право в системі права України. Співвідношення публічного та приватного права. Цивільне право як приватне право. Предмет цивільно-правового регулювання. Майнові та особисті немайнові відносини, які регулюються цивільним правом. Цивільно-правові методи. Функції цивільного права. Основні принципи цивільного права. Місце цивільного права в системі галузей права. Співвідношення цивільного права від інших галузей права. Система цивільного права як галузі права. Терміни: предмет цивільного права, метод цивільного права, принципи цивільного права, функції цивільного права, форми систематизації цивільного права, методологія цивільно - правової науки, зобов'язальні відносини, речові відносини, «диспозитивність» норм цивільного права, учасник цивільних правовідносин. Завдання для поточного контролю: Вирішення практичних завдань. Вміти розмежовувати відносини які складають предмет цивільного права від інших видів відносин. визначення цивільного права, як приватного права. Предмет цивільного права. Місце цивільного права в системі галузей права. Що є методом цивільно-правового регулювання. Які	

бувають принципи цивільного права. Що входить до поняття правового принципу. У чому полягає значення правових принципів. З чого складається система цивільного права.

Практичне заняття 2.

Джерела цивільного права.

Поняття і види джерел цивільного права.

Поняття та структура цивільного законодавства.

Ієрархія та співвідношення актів цивільного законодавства.

Закони які регулюють цивільні відносини.

Поняття і види підзаконних актів цивільного законодавства.

Правовий звичай як джерело цивільного права.

Роль судової практики і доктрини права.

Дія цивільного законодавства у часі.

Зворотна сила цивільного закону.

Дія цивільного законодавства у просторі та по колу осіб.

Тлумачення цивільно-правових норм.

Застосування цивільного законодавства за аналогією.

Завдання для поточного контролю:

Вирішення практичних завдань.

Розуміти співвідношення загальних і спеціальних норм цивільного права. Дослідити юридичне значення постанов Пленуму Верховного Суду, та судової практики.

Терміни: джерело цивільного права, нормативно-правові акти як джерело цивільного права, міжнародні договори як джерело цивільного права, правовий звичай як джерело цивільного права, цивільне законодавство, система цивільного законодавства, цивільно-правові нормативні акти, колізійні норми, зворотна сила актів цивільного законодавства, аналогія закону, аналогія права.

Практичне заняття 3, 4.

Цивільні правовідносини

Поняття та загальна характеристика правовідносин.

Поняття та особливості цивільних правовідносин.

Співвідношення цивільних правовідносин з відносинами, які складають предмет регулювання інших галузей права.

Виникнення, зміна та припинення(динаміка) цивільних правовідносин.

Загальна характеристика елементів цивільно-правових відносин.

Суб'єкти цивільно-правових відносин.

Об'єкти цивільно-правових відносин.

Зміст цивільно-правових відносин.

Класифікація цивільно-правових відносин.

Завдання для поточного контролю:

Вирішення практичних завдань.

Визначення цивільного право відношення. Розуміти розмежування публічного та приватного права та приватноправових і публічно-правових відносин. Виділяти ознаки якими характеризуються цивільні правовідносини. Визначення поняття правової норми, правособ'єктності. Критерії класифікації цивільно-правових відносин.

Терміни: цивільне правовідношення, суб'єкти цивільного права, об'єкти цивільних прав, зміст правовідношення, цивільна правособ'єктність, цивільна правоздатність, цивільна дієздатність, трансдієздатність, тестоментоздатність, цивільна деліктоздатність, правонаступництво, універсальне правонаступництво, сингулярне правонаступництво, суб'єктивне цивільне право, суб'єктивний цивільний обов'язок, юридичний факт, юридичний склад, абсолютні правовідносини, відносні правовідносини, речові правовідносини, зобов'язальні правовідносини.

Практичне заняття 5.

Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.

Поняття цивільної правосуб'єктності.

Поняття правоздатності фізичних осіб.

Питання для уточнення: Правоздатність іноземців та осіб без громадянства.

Поняття та види дієздатності фізичних осіб.

Обмеження дієздатності фізичної особи: підстави, порядок та правові наслідки.

Визнання фізичної особи недієздатною: підстави, порядок та правові наслідки.

Порядок, умови та правові наслідки визнання особи безвісно відсутньою та оголошення померлою.

Питання для уточнення: Які підстави оголошення фізичної особи померлою? Який порядок оголошення фізичної особи померлою? Які правові наслідки оголошення фізичної особи померлою?

Правові наслідки появи фізичної особи, яка була оголошена померлою

Опіка та піклування.

Місце проживання фізичної особи та його юридичне значення.

Особливості правового положення фізичних осіб-підприємців.

Завдання для поточного контролю:

Вирішення практичних завдань.

Розкрити за схемою види цивільної дієздатності фізичної особи. На підставі норм ЦК України схематизувати підстави настання повної цивільної дієздатності фізичної особи.

Терміни: фізична особа, ім'я, місце проживання, місце перебування, опіка, опікун, піклування, піклувальник, підопічний.

Практичне заняття 6.

Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.

Поняття та ознаки юридичної особи.

Поняття і види правосуб'єктності юридичних осіб.

Органи юридичних осіб.

Цивільно-правовий статус філій та представництв юридичної особи.

Порядок і способи утворення юридичних осіб.

Установчі документи та державна реєстрація юридичної особи.

Припинення діяльності юридичної особи.

Порядок ліквідації юридичної особи.

Банкрутство юридичної особи - суб'єкта підприємницької діяльності.

Реорганізація юридичної особи. Способи реорганізації.

Види юридичних осіб у співвідношенні Цивільного і Господарського кодексів України.

Завдання для поточного контролю:

Вирішення практичних завдань.

Якими засобами індивідуалізації наділена юридична особа? Поняття майнової відокремленості.

Поняття організаційної єдності. Реорганізація юридичної особи. Що таке виділ, злиття?

Розбіжності у цивільно-правовому регулюванні організаційно-правових форм юридичних осіб за Цивільним та Господарським кодексами.

Терміни: юридична особа, створення юридичної особи, припинення юридичної особи, ліквідація юридичної особи, реорганізація юридичної особи, злиття, приєднання, поділ, виділення, перетворення, установчий документ юридичної особи, місце знаходження юридичної особи, легітимація, скасування державної реєстрації юридичної особи, статутний капітал, організаційно-правові форми юридичної особи, господарське товариство акціонерне товариство, види акціонерних товариств, акціонер, товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з додатковою відповідальністю, повне товариство, командитне товариство, підприємство, унітарне підприємство, казенне підприємство, виробничий кооператив, підприємницьке товариство, асоціація, корпорація, концерн, консорціум, холдингова компанія, споживчий кооператив, установа, громадське об'єднання, громадська організація.

Практичне заняття 7.

Об'єкти цивільних правовідносин.

Поняття і види об'єктів цивільних правовідносин.

Поняття речей та їх ознаки. Класифікація речей та її правове значення.

Поняття майна.

Гроші та валютні цінності.

Поняття та основні види цінних паперів.

Єдиний майновий комплекс підприємства як об'єкт правовідносин.

Послуги та інші дії як об'єкти цивільних правовідносин.

Особисті немайнові блага як об'єкти цивільних правовідносин.

Завдання для поточного контролю:

Вирішення практичних завдань.

Класифікація речей. Засоби виробництва і предмети споживання. Речі, вилучені з цивільного обороту, обмежені в обороті і не вилучені з цивільного обороту. Речі індивідуально визначені і родові. Речі споживні і не споживні; подільні і неподільні; головні і приналежності; плоди і доходи. Гроші та валютні цінності. Нерухомі та рухомі речі. Майно. Підприємство як об'єкт цивільних правовідносин. Тварини як об'єкт цивільних правовідносин. Дії, послуги, результати творчої діяльності, особисті немайнові блага, інформація як об'єкти цивільних прав. Визначте правовий режим цінних речей? Що таке вексель? Єдиний майновий комплекс як об'єкт цивільних прав.

Терміни: об'єкт цивільних прав, річ, правовий режим речі, оборотоздатність речі, види речей, цінні папери, гроші, інформація, послуга, майно, нерухомість, продукція, плоди, доходи, валютні цінності, особисте немайнове благо.

Практичне заняття 8.

Правочини.

Поняття та правова природа правочину.

Види правочинів.

Умови дійсності правочинів.

Форма правочину.

Сторони в правочині.

Зміст правочину

Воля та волевиявлення сторін правочину.

Поняття недійсного правочину.

Правові наслідки недійсності правочину.

Нікчемні та оспорюванні правочини.

Фіктивні та удавані правочини.

Правові наслідки недійсності частини правочину.

Завдання для поточного контролю:

Вирішення практичних завдань.

Які ви знаєте підстави недійсності правочинів? Які правові наслідки недійсності частини правочину?

У якій формі належить укладати правочин між фізичною та юридичною особою? Що таке абстрактний правочин? Що таке кауза? Що таке правочин вчинений внаслідок помилки та обману?

Що таке правочини з недоліками волі? Що таке кабальний правочин?

Терміни: правочин, презумпція правомірності правочину, воля, волевиявлення в правочині, односторонній правочин, двосторонній правочин, недійсний правочин, нікчемний правочин, оспорюваний правочин, фіктивний правочин, удаваний правочин, умовний правочин, форма правочину, реституція.

Практичне заняття 9.

Представництво.

Поняття представництва та сфера його застосування.

Види представництва.

Повноваження представника.

Представництво без повноважень та з перевищенням повноважень.

Довіреність.

Форма та зміст довіреності.

Види довіреності.

Наслідки припинення довіреності.

Завдання для поточного контролю:

Вирішення практичних завдань.

Види довіреності навести структуровано. Навести порядок припинення представництва за довіреністю. Що таке разова довіреність? Що таке спеціальна довіреність? Що таке генеральна довіреність? Що означає призупинення довіреності? Хто такий законний представник?

Терміни: представництво, види представництва, законне представництво, добровільне представництво, представник, особа, яку представляють, законний представник, довіреність, передоручення, повноваження представника, види довіреності, строк довіреності.

Практичне заняття 10.

Захист цивільних прав

Поняття і зміст суб'єктивного права на захист.

Способи захисту цивільних прав.

Виконання цивільних обов'язків.

Система державних органів, які здійснюють захист цивільних прав.

Поняття та зміст самозахисту цивільних прав.

Необхідна оборона.

Завдання для поточного контролю:

Вирішення практичних завдань.

Міри оперативного впливу на порушника цивільних прав як засоби захисту суб'єктивного цивільного права. Поняття, основні особливості й види мір оперативного впливу в цивільному праві.

Міри державного примусу, що застосовуються для захисту цивільних прав.

Що розуміють під правом на захист? Що відноситься до неюрисдикційної форм захисту?

Терміни: юридичні факти, юрисдикційна форми захисту цивільних прав, неюрисдикційні форми захисту цивільних прав, самозахист, необхідна оборона, виконання обов'язку в натурі, моральна шкода.

Практичне заняття 11.

Загальні положення про особисті немайнові права фізичних осіб.

Поняття та ознаки особистих немайнових прав, не пов'язаних з майновими.

Джерела правового регулювання особистих немайнових прав фізичної особи.

Поняття та ознаки особистих немайнових відносин.

Підстави виникнення особистих немайнових прав фізичної особи.

Здійснення та гарантії забезпечення особистих немайнових прав.

Система особистих немайнових прав у ЦКУ.

Захист особистих немайнових прав.

Завдання для поточного контролю:

Вирішення практичних завдань.

Розвиток концепції особистих немайнових прав людини. Інститут прав і свобод людини в Конституції України. Цивільний кодекс України у розвитку інституту особистих немайнових прав.

Терміни: зміст особистого немайнового права, здійснення особистого немайнового права, об'єкт особистого немайнового права фізичної особи.

Практичне заняття 12.

Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи

Поняття та види особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування фізичної особи.

Право на життя. Право на охорону здоров'я та на медичну допомогу.

Право на свободу та особисту недоторканість. Випадки обмеження свободи особи.

Відносини у сфері донорства крові, її компонентів, органів та інших анатомічних матеріалів.

Право на сім'ю, на опіку або піклування, на безпечне для життя та здоров'я довкілля.

Поняття та види особистих немайнових прав, що забезпечують соціальне буття фізичної особи. Право на ім'я. Підстави та порядок зміни імені фізичною особою.

Чесність, гідність та ділова репутація як об'єкти правової охорони.

Право на інформацію. Поняття та види інформації. Відкрита, конфіденційна та таємна інформація.

Правова охорона особистих паперів та кореспонденції.

Охорона інтересів фізичної особи при проведенні фото-, кіно-, теле та відео зйомок.

Право на свободу літературної, художньої, наукової та технічної творчості.

Право на місце проживання, на недоторканість житла, на вибір роду занять, на свободу пересування, на свободу об'єднання та на мирні збори.

Завдання для поточного контролю:

Вирішення практичних завдань.

Які є особисті немайнові права у юридичної особи? Які є особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи? Які особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи? Як відбувається захист особистих немайнових прав? Характеристика особистих немайнових прав. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне існування фізичної особи. Зміст особистого немайнового права.

Терміни: немайнові права, немайнові блага, право на власне зображення, право на особисту недоторканість, честь, гідність, ділова репутація, право на життя, ім'я, особисті немайнові права не пов'язані з майновими.

Практичне заняття 13.

Загальні положення про речові права.

Поняття та ознаки речових прав.

Співвідношення власності та права власності.

Зміст права власності.

Форми і види права власності.

Підстави виникнення та припинення права власності та інших речових прав.

Виникнення права власності за договором.

Гарантії здійснення права власності.

Реєстрація речових прав.

Завдання для поточного контролю:

Вирішення практичних завдань.

Що є підставами виникнення права власності. Що є моментом виникнення права власності.

Терміни: право володіння, право користування, право розпорядження, законне володіння, право користування, право розпорядження.

Практичне заняття 14.

Право приватної власності фізичних осіб.

Поняття та ознаки права приватної власності.

Місце приватної власності.

Підстави виникнення і припинення права приватної власності фізичних осіб.

Суб'єкти права приватної власності фізичних осіб.

Об'єкти права приватної власності фізичних осіб.

Зміст права приватної власності фізичних осіб.

Завдання для поточного контролю:

Вирішення практичних завдань.

Розкрити поняття «власність». Що таке право власності? Псування майна фізичних осіб.

Роз'ясніть твердження: власність зобов'язує. Набуття права власності на рухому річ, від якої власник відмовився

Терміни: непорушність права власності, набувальна давність, примусове відчуження об'єктів права власності фізичних осіб, тягар утримання майна, ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна.

Практичне заняття 15.

Право власності юридичних осіб.

Поняття та ознаки права власності юридичних осіб.

Суб'єкти та об'єкти права власності юридичних осіб.

Право власності окремих видів юридичних осіб.

Право власності господарських товариств.

Право власності кооперативних організацій.

Право власності благодійних організацій.

Право власності професійних спілок, релігійних організацій.

Завдання для поточного контролю:

Вирішення практичних завдань.

Що є правом власності юридичних осіб? Відповідальність у випадку псування майна юридичних осіб.

Підстави набуття та припинення права власності юридичної особи. Реорганізація та ліквідація юридичних осіб та їх правові наслідки. Права кредиторів юридичної особи при її припиненні.

Розмежування відповідальності засновників, учасників та юридичної особи.

Терміни: власність, ознаки права власності юридичних осіб, форма власності юридичної особи.

Практичне заняття 16.

Право спільної власності.

Поняття права спільної власності та її види.

Поняття спільної часткової власності.

Права та обов'язки учасників спільної часткової власності.

Право переважної купівлі частки в спільній власності.

Право спільної сумісної власності.

Право спільної сумісної власності подружжя

Завдання для поточного контролю:

Вирішення практичних завдань.

Практичне заняття 17.

Авторське право та суміжні права.

Джерела авторського права.

Види об'єктів що охороняються авторським правом.

Суб'єкти авторських прав.

Співавторство та його види.

Зміст авторських прав.

Поняття та ознаки твору.

Способи використання твору.

Строк чинності авторських прав.

Поняття та джерела регулювання суміжних прав.

Об'єкти, суб'єкти суміжних прав.

Види та строк чинності суміжних майнових прав.

Захист авторського права та суміжних прав.

Завдання для поточного контролю:

Вирішення практичних завдань.

Державна реєстрація авторських та суміжних прав. Право на авторську винагороду та право слідування. Перехід авторських прав. Авторські договори та їх види. Колективне управління авторськими та суміжними правами.

Терміни: право інтелектуальної власності, творча діяльність, майнові права інтелектуальної власності, особисті немайнові права інтелектуальної власності, використання об'єкта права інтелектуальної власності, передання майнових прав інтелектуальної власності, службовий твір, захист права інтелектуальної власності, авторське право, співавторство, суміжні права, виконавці, наукове відкриття.

Практичне заняття 18.

Право промислової власності.

Поняття і джерела права промислової власності.

Право інтелектуальної власності на винахід, корисну модель і промисловий зв'язок.

Об'єкти правової охорони.

Суб'єкти прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки.

Правове регулювання оформлення прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки.

Права авторів винаходів, корисних моделей і промислових зразків.

Особисті(немайнові права).

Майнові права.

Патент.

Захист прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки.

Право інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію.

Право інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин.

Право інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми.

Право інтелектуальної власності на комерційну таємницю.

Завдання для поточного контролю:

Вирішення практичних завдань.

Розгляд міжнародних конвенцій, договорів які регулюють питання прав промислової власності.

Поняття використання винаходу та корисної моделі. Умови патентноздатності. Договір про передачу права власності на промисловий зразок та ліцензійний договір. Зміна назви сорту. Співвідношення назви сорту та торгівельної марки. Надання ліцензії та отримання роялті за використання сорту рослин. Об'єкт раціоналізаторської пропозиції: матеріальний об'єкт або процес. Складання заяви на раціоналізаторську пропозицію. Форми захисту прав інтелектуальної власності.

Терміни: право промислової власності, патентне право, товарний знак, знак обслуговування, патент, винахід, корисна модель, інтегральна мікросхема, сорт рослин, порода тварин, раціоналізаторська пропозиція, автор, патентовласник, ліцензія, місцева новизна, комерційна таємниця.

Лекції. Заочна форма.

№ з/п	Назва теми, перелік основних питань
1	Тема 1. Цивільне право в системі права України. Джерела та наука цивільного права. 1. Цивільне право як приватне право. Співвідношення публічного та приватного права. 2. Предмет цивільно-правового регулювання. Цивільно-правові методи. 3. Функції цивільного права. 4. Основні принципи цивільного права. 5. Місце цивільного права в системі галузей права. Відмежування цивільного права від інших галузей права. 6. Розвиток науки цивільного права. 7. Поняття і види джерел цивільного права. 8. Поняття та структура цивільного законодавства. Ієрархія та співвідношення актів цивільного законодавства. 9. Закони які регулюють цивільні відносини. Поняття і види підзаконних актів цивільного законодавства. 10. Правовий звичай як джерело цивільного права. 11. Роль судової практики і доктрини права. 12. Дія цивільного законодавства у часі. Зворотна сила цивільного закону. Дія цивільного законодавства у просторі та по колу осіб. 13. Тлумачення цивільно-правових норм. Застосування цивільного законодавства за аналогією.
2	Тема 2 Цивільні правовідносини. Фізичні, юридичні особи, держава та публічно-

	правові як суб'єкти цивільних правовідносин. 1. Поняття загальна характеристика та особливості цивільних правовідносин. 2. Співвідношення цивільних правовідносин з відносинами, які складають предмет регулювання інших галузей права. 3. Виникнення, зміна та припинення(динаміка) цивільних правовідносин. 4. Загальна характеристика елементів цивільно-правових відносин. Суб'єкти, об'єкти, зміст. 5. Класифікація цивільно-правових відносин. Поняття цивільної правосуб'єктності. 6. Поняття правоздатності та поняття і види дієздатності фізичних осіб. 7. Обмеження дієздатності фізичної особи: підстави, порядок та правові наслідки. 8. Визнання фізичної особи недієздатною: підстави, порядок та правові наслідки. 9. Порядок, умови та правові наслідки визнання особи безвісно відсутньою та оголошення померлою. 10. Опіка та піклування. 11. Місце проживання фізичної особи та його юридичне значення. 12. Особливості правового положення фізичних осіб-підприємців. Поняття та ознаки юридичної особи. 13. Поняття і види правосуб'єктності юридичних осіб. 14. Органи юридичних осіб. Статус філій та представництв юридичної особи. 15. Порядок і способи утворення юридичних осіб. Установчі документи та державна реєстрація юридичної особи. Припинення діяльності та ліквідація юридичної особи. Банкрутство. Реорганізація.
3	Тема 3. Об'єкти цивільних правовідносин. 1. Поняття і види об'єктів цивільних правовідносин. 2. Поняття речей та їх ознаки. 3. Класифікація речей та її правове значення. 4. Поняття майна. 5. Гроші та валютні цінності. 6. Поняття та основні види цінних паперів. 7. Єдиний майновий комплекс підприємства як об'єкт правовідносин. 8. Послуги та інші дії як об'єкти цивільних правовідносин. 9. Особисті немайнові блага як об'єкти цивільних правовідносин.
4	Тема 6. Здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків. 1. Поняття здійснення суб'єктивного цивільного права та виконання суб'єктивного цивільного обов'язку. 2. Принципи та гарантії здійснення права та виконання обов'язків у цивільному праві. Способи здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків. 3. Межі здійснення цивільних прав. Зловживання правом. 4. Поняття і зміст суб'єктивного права на захист. 5. Способи захисту цивільних прав. 6. Виконання цивільних обов'язків. 7. Система державних органів, які здійснюють захист цивільних прав. 8. Поняття та зміст самозахисту цивільних прав. Необхідна оборона.
5	Тема 7. Загальні положення про особисті немайнові права фізичних осіб. 1. Поняття та ознаки особистих немайнових прав, не пов'язаних з майновими. 2. Джерела правового регулювання особистих немайнових прав фізичної особи. 3. Поняття та ознаки особистих немайнових відносин. 4. Підстави виникнення особистих немайнових прав фізичної особи. 5. Здійснення та гарантії забезпечення особистих немайнових прав. 6. Система особистих немайнових прав у ЦКУ. 7. Поняття та види особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування фізичної особи. 8. Поняття та види особистих немайнових прав, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.

	9. Захист особистих немайнових прав фізичних осіб.
6	Тема 8. Загальні положення про речові права. Право приватної власності фізичних осіб, юридичних осіб, право державної та комунальної власності, право спільної власності. Захист права власності та інших речових прав 1. Поняття та ознаки речових прав. Співвідношення власності та права власності. Зміст права власності. Форми і види права власності. 2. Підстави виникнення та припинення права власності та інших речових прав. Виникнення права власності за договором. Реєстрація речових прав. 3. Поняття та ознаки права приватної власності. Місце приватної власності. 4. Підстави виникнення і припинення права приватної власності фізичних осіб. Суб'єкти права приватної власності фізичних осіб. Об'єкти права приватної власності фізичних осіб. Зміст права приватної власності фізичних осіб. 5. Поняття та ознаки права власності юридичних осіб. Суб'єкти та об'єкти права власності юридичних осіб. Право власності окремих видів юридичних осіб. 6. Поняття та ознаки права державної власності. Еволюція поняття та правового регулювання права державної власності. 7. Суб'єкти права державної власності. Об'єкти права державної власності. Здійснення права державної власності, правовий режим майна. 8. Цивільно-правові способи захисту права власності. Класифікація засобів захисту права власності. 9. Віндикаційний позов. Негаторний позов. Позов про визнання права власності. Захист прав володільця, який не є власником. Звільнення майна з-під арешту. Відповідальність органів державної влади за порушення прав власників.

1.3 Практичні заняття. Заочна форма.

Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СРС)	
Практичне заняття 1. Цивільні правовідносини(2 год.) 1. Поняття та загальна характеристика правовідносин. 2. Поняття та особливості цивільних правовідносин. 3. Співвідношення цивільних правовідносин з відносинами, які складають предмет регулювання інших галузей права. 4. Виникнення, зміна та припинення(динаміка) цивільних правовідносин. 5. Загальна характеристика елементів цивільно-правових відносин. 6. Суб'єкти цивільно-правових відносин. 7. Об'єкти цивільно-правових відносин. 8. Зміст цивільно-правових відносин. 9. Класифікація цивільно-правових відносин. Практичне заняття 2. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин. (2 год.) 1. Поняття цивільної правосуб'єктності. 2. Поняття правоздатності фізичних осіб. 3. Поняття та види дієздатності фізичних осіб. 4. Обмеження дієздатності фізичної особи: підстави, порядок та правові наслідки. 5. Визнання фізичної особи недієздатною: підстави, порядок та правові наслідки. 6. Порядок, умови та правові наслідки визнання особи безвісно відсутньою та оголошення померлою. 7. Опіка та піклування. 8. Місце проживання фізичної особи та його юридичне значення. 9. Особливості правового положення фізичних осіб-підприємців. Практичне заняття 3. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин. (2 год.) 1. Поняття та ознаки юридичної особи. 2. Поняття і види правосуб'єктності юридичних осіб. 3. Органи юридичних осіб.	

4. Цивільно-правовий статус філій та представництв юридичної особи.
5. Порядок і способи утворення юридичних осіб.
6. Установчі документи та державна реєстрація юридичної особи.
7. Припинення діяльності юридичної особи.
8. Порядок ліквідації юридичної особи.
9. Банкрутство юридичної особи - суб'єкта підприємницької діяльності.
10. Реорганізація юридичної особи. Способи реорганізації.
11. Види юридичних осіб у співвідношенні Цивільного і Господарського кодексів України.

Завдання для поточного контролю:

Вирішення практичних завдань.

Визначення цивільного право відношення. Розуміти розмежування публічного та приватного права та приватноправових і публічно-правових відносин. Виділяти ознаки якими характеризуються цивільні правовідносини. Визначення поняття правової норми, правосуб'єктності. Критерії класифікації цивільно-правових відносин.

Практичне заняття 4.

Об'єкти цивільних правовідносин. (2 год.)

1. Поняття і види об'єктів цивільних правовідносин.
2. Поняття речей та їх ознаки. Класифікація речей та її правове значення.
3. Поняття майна.
4. Гроші та валютні цінності.
5. Поняття та основні види цінних паперів.
6. Єдиний майновий комплекс підприємства як об'єкт правовідносин.
7. Послуги та інші дії як об'єкти цивільних правовідносин.
8. Особисті немайнові блага як об'єкти цивільних правовідносин.

Практичне заняття 5. Представництво. (2 год.)

1. Поняття представництва та сфера його застосування.
2. Види представництва.
3. Повноваження представника.
4. Представництво без повноважень та з перевищенням повноважень.
5. Довіреність.
6. Форма та зміст довіреності.
7. Види довіреності.
8. Наслідки припинення довіреності.
9. Завдання для поточного контролю:
10. Вирішення практичних завдань.

Практичне заняття 6.

Частина 1. Строки. Позовна давність. (1 год.)

1. Поняття та види строків у цивільному праві.
2. Строки та терміни..
3. Строки здійснення цивільних прав.
4. Строки виконання цивільних обов'язків.
5. Строки позовної давності.

Частина 2. Загальні положення про речові права. (1 год.)

1. Поняття та ознаки речових прав.
2. Співвідношення власності та права власності.
3. Зміст права власності.
4. Форми і види права власності.
5. Підстави виникнення та припинення права власності та інших речових прав.
6. Виникнення права власності за договором.
7. Гарантії здійснення права власності.
8. Реєстрація речових прав.

Завдання для поточного контролю:

Вирішення практичних завдань.

Практичне заняття 7.

Частина 1. Право приватної власності фізичних осіб.(1 год.)

1. Поняття та ознаки права приватної власності.
2. Місце приватної власності.
3. Підстави виникнення і припинення права приватної власності фізичних осіб.
4. Суб'єкти права приватної власності фізичних осіб.
5. Об'єкти права приватної власності фізичних осіб.
6. Зміст права приватної власності фізичних осіб.

Частина 2. Право власності юридичних осіб.(1 год.)

1. Поняття та ознаки права власності юридичних осіб.
2. Суб'єкти та об'єкти права власності юридичних осіб.
3. Право власності окремих видів юридичних осіб.
 - 3.1. Право власності господарських товариств.
 - 3.2. Право власності кооперативних організацій.
 - 3.3. Право власності благодійних організацій.
4. Право власності професійних спілок, релігійних організацій.

Завдання для поточного контролю:

Вирішення практичних завдань.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Крім навчальних занять, відповідно до навчального плану підготовки бакалавра права передбачено також наступні форми освітнього процесу:

- самостійна робота;
- контрольні заходи.

Теоретичні та практичні знання поглиблюються шляхом самостійної роботи з використанням рекомендованої літератури та ресурсів глобальної мережі Internet.

6.1. Самостійна робота. Денна форма. Заочна форма.

№ з/п	Назва теми, перелік основних питань, література	Форма контролю
1	Тема 1. Цивільне право в системі права України. Джерела та наука цивільного права. 1. Цивільне право як приватне право. Співвідношення публічного та приватного права. 2. Предмет цивільно-правового регулювання. Цивільно-правові методи. 3. Функції цивільного права. 4. Основні принципи цивільного права. 5. Місце цивільного права в системі галузей права. Відмежування цивільного права від інших галузей права. 6. Розвиток науки цивільного права. 7. Поняття і види джерел цивільного права. 8. Поняття та структура цивільного законодавства. Ієрархія та співвідношення актів цивільного законодавства. 9. Закони які регулюють цивільні відносини. Поняття і види підзаконних актів цивільного законодавства. 10. Правовий звичай як джерело цивільного права. 11. Роль судової практики і доктрини права. 12. Дія цивільного законодавства у часі. Зворотна сила цивільного закону. Дія цивільного законодавства у просторі та по колу осіб. 13. Тлумачення цивільно-правових норм. Застосування	<i>опитування</i>

	цивільного законодавства за аналогією. <i>Література:</i> базова [1,2,3,4,5], додаткова [1-16, 17].	
2	Тема 2 Цивільні правовідносини. Фізичні, юридичні особи, держава та публічно-правові як суб'єкти цивільних правовідносин. 1. Поняття загальна характеристика та особливості цивільних правовідносин. 2. Співвідношення цивільних правовідносин з відносинами, які складають предмет регулювання інших галузей права. 3. Виникнення, зміна та припинення(динаміка) цивільних правовідносин. 4. Загальна характеристика елементів цивільно-правових відносин. Суб'єкти, об'єкти, зміст. 5. Класифікація цивільно-правових відносин. Поняття цивільної правосуб'єктності. 6. Поняття правоздатності та поняття і види дієздатності фізичних осіб. 7. Обмеження дієздатності фізичної особи: підстави, порядок та правові наслідки. 8. Визнання фізичної особи недієздатною: підстави, порядок та правові наслідки. 9. Порядок, умови та правові наслідки визнання особи безвісно відсутньою та оголошення померлою. 10. Опіка та піклування. 11. Місце проживання фізичної особи та його юридичне значення. 12. Особливості правового положення фізичних осіб-підприємців. Поняття та ознаки юридичної особи. 13. Поняття і види правосуб'єктності юридичних осіб. 14. Органи юридичних осіб. Статус філій та представництв юридичної особи. 15. Порядок і способи утворення юридичних осіб. Установчі документи та державна реєстрація юридичної особи. Припинення діяльності та ліквідація юридичної особи. Банкрутство. Реорганізація. <i>Література:</i> базова [1,2,3,], додаткова [5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16].	<i>тестові завдання / практичні завдання</i>
3	Тема 3. Об'єкти цивільних правовідносин. 1. Поняття і види об'єктів цивільних правовідносин. 2. Поняття речей та їх ознаки. 3. Класифікація речей та її правове значення. 4. Поняття майна. 5. Гроші та валютні цінності. 6. Поняття та основні види цінних паперів. 7. Єдиний майновий комплекс підприємства як об'єкт правовідносин. 8. Послуги та інші дії як об'єкти цивільних правовідносин. Особисті немайнові блага як об'єкти цивільних правовідносин. <i>Література:</i> базова [1,2,3], додаткова [2,3,4].	<i>тестові завдання</i>

4	Тема 4. Правочини. 1. Поняття та правова природа правочину. 2. Види правочинів. Умови дійсності правочинів. 3. Форма правочину. 4. Сторони в правочині. 5. Зміст правочину. 6. Воля та волевиявлення сторін правочину. 7. Поняття недійсного правочину. 8. Правові наслідки недійсності правочину. 9. Нікчемні та оспорюванні правочини. 10. Фіктивні та удавані правочини. 11. Правові наслідки недійсності частини правочину. <i>Література:</i> базова [1,2,4], додаткова [].	<i>практичні завдання / кейси</i>
5	Тема 5. Представництво. Строки. Позовна давність. 1. Поняття представництва та сфера його застосування. 2. Види представництва. 3. Повноваження представника. 4. Представництво без повноважень та з перевищенням повноважень. 5. Довіреність. 6. Форма та зміст довіреності. 7. Види довіреності. 8. Наслідки припинення довіреності. 9. Строки в цивільному праві. 10. Позовна давність. <i>Література:</i> базова [1,2,3], додаткова [1,9,19].	<i>опитування</i>
6	Тема 6. Здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків. 1. Поняття здійснення суб'єктивного цивільного права та виконання суб'єктивного цивільного обов'язку. 2. Принципи та гарантії здійснення права та виконання обов'язків у цивільному праві. Способи здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків. 3. Межі здійснення цивільних прав. Зловживання правом. 4. Поняття і зміст суб'єктивного права на захист. 5. Способи захисту цивільних прав. 6. Виконання цивільних обов'язків. 7. Система державних органів, які здійснюють захист цивільних прав. 8. Поняття та зміст самозахисту цивільних прав. Необхідна оборона. <i>Література:</i> базова [1,2,3], додаткова [].	<i>практичні завдання / кейси</i>
7	Тема 7. Загальні положення про особисті немайнові права фізичних осіб. 1. Поняття та ознаки особистих немайнових прав, не пов'язаних з майновими. 2. Джерела правового регулювання особистих немайнових прав фізичної особи. 3. Поняття та ознаки особистих немайнових відносин. 4. Підстави виникнення особистих немайнових прав фізичної особи. 5. Здійснення та гарантії забезпечення особистих немайнових прав. 6. Система особистих немайнових прав у ЦКУ.	<i>тестові завдання</i>

	7. Поняття та види особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування фізичної особи. 8. Поняття та види особистих немайнових прав, що забезпечують соціальне буття фізичної особи. 9. Захист особистих немайнових прав фізичних осіб. <i>Література:</i> базова [1,2, 3], додаткова [1,2,3,14].	
8	Тема 8. Загальні положення про речові права. Право приватної власності фізичних осіб, юридичних осіб, право державної та комунальної власності, право спільної власності. Захист права власності та інших речових прав 1. Поняття та ознаки речових прав. Співвідношення власності та права власності. Зміст права власності. Форми і види права власності. 2. Підстави виникнення та припинення права власності та інших речових прав. Виникнення права власності за договором. Реєстрація речових прав. 3. Поняття та ознаки права приватної власності. Місце приватної власності. 4. Підстави виникнення і припинення права приватної власності фізичних осіб. Суб'єкти права приватної власності фізичних осіб. Об'єкти права приватної власності фізичних осіб. Зміст права приватної власності фізичних осіб. 5. Поняття та ознаки права власності юридичних осіб. Суб'єкти та об'єкти права власності юридичних осіб. Право власності окремих видів юридичних осіб. 6. Поняття та ознаки права державної власності. Еволюція поняття та правового регулювання права державної власності. 7. Суб'єкти права державної власності. Об'єкти права державної власності. Здійснення права державної власності, правовий режим майна. 8. Цивільно-правові способи захисту права власності. Класифікація засобів захисту права власності. 9. Віндикаційний позов. Негаторний позов. Позов про визнання права власності. 10. Захист прав володільця, який не є власником. Звільнення майна з-під арешту. Відповідальність органів державної влади за порушення прав власників. <i>Література:</i> базова [1,2,3,4], додаткова [14, 17, 18].	<i>практичні завдання / кейси</i>
9	Тема 9. Правове регулювання відносин пов'язаних з інтелектуальною власністю. 1. Поняття права інтелектуальної власності. 2. Джерела правового регулювання. 3. Об'єкти права інтелектуальної власності. 4. Первісні та похідні суб'єкти права інтелектуальної власності. 5. Зміст права інтелектуальної власності. 6. Строк чинності прав. 7. Система права інтелектуальної власності. 8. Авторське право. 9. Право промислової власності. 10. Захист права інтелектуальної власності. <i>Література:</i> базова [1,2,3,4], додаткова [17, 18].	<i>практичні завдання / кейси</i>

Строк виконання усіх видів самостійної роботи – дата проведення практичного заняття з відповідної теми.

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Правила відвідування занять. Здобувачам освіти рекомендується відвідувати лекції та практичні заняття. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за активність студента/студентки, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички. Відсутність на лекції не відпрацьовується, оскільки теми та питання лекцій і практичних занять співпадають. Згідно з «Положенням про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського» заборонено оцінювати присутність або відсутність здобувача на аудиторному занятті, в тому числі нараховувати за це заохочувальні або штрафні бали. Детально: <https://osvita.kpi.ua/node/37>. Відсутність на практичному занятті відпрацьовується.

Особливості організації освітнього процесу під час дистанційного навчання визначено «Положенням про дистанційне навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського». Детально: <https://osvita.kpi.ua/node/188>.

Правила поведінки на заняттях. Норми етичної поведінки студентів і науково-педагогічних працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детально: <https://kpi.ua/code>.

Правила призначення заохочувальних та штрафних балів

Заохочувальні бали		Штрафні бали	
Критерій	Ваговий бал	Критерій	Ваговий бал
Участь у міжнародних, всеукраїнських, університетських та/або інших заходах (конференція, круглий стіл, конкурс, олімпіада тощо); публікація (стаття та/або тези доповіді) за тематикою навчальної дисципліни	+10 балів	Порушення строку відпрацювання практичних занять, виконання задач (кейсів), тестування тощо (за кожен таку роботу). Під час дистанційного навчання штрафні бали не застосовуються	-0 балів

Заохочувальні та штрафні бали не входять до основної шкали РСО, а їхня сума не може перевищувати 10% рейтингової шкали.

Політика дедлайнів та перескладань. Відпрацювання практичного заняття, за рішенням викладача, може здійснюватися у формі опитування, тестування, виконання практичного завдання, розв'язання задачі з відповідної теми. Відпрацювання приймаються протягом тижня з моменту пропуску практичного заняття.

У межах двох атестацій проводиться форма поточного контролю у вигляді письмової модульної контрольної роботи – заплановано дві, по одній в кожній атестації відповідно до переліку тем які до неї увійшли. Результат модульної контрольної роботи для студента, який не з'явився на контрольний захід, є нульовим. У такому разі, студент має можливість повторно виконати модульну контрольну роботу.

Політика академічної доброчесності та її принципи визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детально: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (РСО)

8.1 Денна форма

Поточний контроль: експрес-опитування, опитування за темою заняття, тест, виконання практичного завдання, розв'язання задач (кейсів), МКР.

№ з/п	Поточний, семестровий контроль	%	Ваговий бал	Кількість	Всього
1.	Практичне заняття	90	2.5	18	45
2.	Модульна контрольна робота (МКР)	10	5	1	5
3.	Екзамен				50
	Всього				100

Поточний контроль має чотири рівні оцінювання, критерії:

“відмінно” – повна відповідь (не менше 95% потрібної інформації) – студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в заданому обсязі, правильно і обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних комунікативних ситуаціях – практичне заняття 2,5 бали, МКР – 5 балів;
“добре” – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації) або повна відповідь з несуттєвими недоліками, які допускає студент – практичне заняття 2-1,5 бали, МКР – 4 бали

“задовільно” – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації), студент засвоїв основний теоретичний матеріал, але допускає неточності – практичне заняття 1-0,5 бал, МКР – 3 бали;

“незадовільно” – відповідь не відповідає вимогам до «задовільно» – практичне заняття 0 балів, МКР – 0-2 бали.

Результати поточного контролю здобувача регулярно вносяться викладачем до модуля «Поточний контроль» АС Електронний кампус.

Календарний контроль:

Критерій		Перша атестація	Друга атестація
Строк атестації		8-ий тиждень	14-ий тиждень
Умови отримання атестації	Поточний рейтинг	≥ 15 балів	≥ 30 балів
	Практичні заняття 1-9	+	–
	Практичні заняття 10-18	–	+

Результати календарного контролю здобувача вносяться викладачем до модуля «Календарний контроль» АС Електронний кампус.

Семестровий контроль: Екзамен.

Умови допуску до семестрового контролю: семестровий рейтинг більше 30 балів.

Порядок проведення контрольних заходів визначено у «Положенні про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського». Детально: <https://osvita.kpi.ua/node/32>.

8.2 Заочна форма

Для студентів заочної форми навчання навчальним планом передбачено 7 практичних занять, написання домашньої контрольної роботи. Підсумкова форма контролю – Екзамен. На практичних заняттях узагальнюється вивчене, обговорюються правові кейси. За роботу на 1 практичному занятті можна отримати до 4 балів. Всього за практичні заняття можна отримати **до 28 балів**.

№ з/п	Поточний, семестровий контроль	%	Ваговий бал	Кількість	Всього
1.	Практичне заняття	56	4	7	28
2.	Домашня контрольна робота	44	32	1	22
3.	Екзамен				50
	Всього				100

Результати календарного контролю здобувача вносяться викладачем до модуля «Календарний контроль» АС Електронний кампус.

Семестровий контроль: Екзамен

Умови допуску до семестрового контролю: семестровий рейтинг більше 30 балів.

Порядок проведення контрольних заходів визначено у «Положенні про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського». Детально: <https://osvita.kpi.ua/node/32>.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Орієнтовний перелік питань до екзамену

1. Цивільне право як галузь права.
2. Предмет цивільно-правового регулювання.
3. Метод цивільно-правового регулювання.
4. Засади цивільного законодавства.
5. Система цивільного права України.
6. Поняття цивільного права як приватного права.
7. Функції цивільного права.
8. Поняття та структура цивільного законодавства.
9. Договір, звичай, міжнародний договір.
10. Застосування цивільного законодавства за аналогією.
11. Поняття цивільних правовідносин.
12. Елементи цивільних правовідносин.
13. Види цивільних правовідносин.
14. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин.
15. Поняття та види об'єктів цивільних прав.
16. Річ як об'єкт цивільних прав. Класифікація речей.
17. Обороздатність речі.
18. Результати дій як об'єкти цивільних прав та інші об'єкти цивільних прав.
19. Продукція, плоди і доходи.
20. Майно як об'єкт цивільних прав.
21. Гроші, валютні цінності та цінні папери як об'єкти цивільних прав.
22. Правоздатність та дієздатність фізичної особи.
23. Диференціація обсягу дієздатності фізичної особи.
24. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою: підстави та порядок.
25. Оголошення фізичної особи померлою: підстави та порядок.
26. Ім'я та місце проживання фізичної особи.
27. Обмеження дієздатності фізичної особи: підстави та порядок.
28. Акти цивільного стану.
29. Поняття та ознаки юридичної особи.
30. Види господарських товариств.
31. Порядок виникнення та припинення юридичної особи.
32. Правосуб'єктність юридичної особи.
33. Класифікація юридичних осіб.
34. Філії та представництва юридичної особи.
35. Поняття здійснення суб'єктивних цивільних прав.
36. Принципи здійснення цивільних прав.
37. Захист цивільних прав та інтересів за законодавством України.
38. Самозахист цивільних прав та інтересів.

39. Поняття, значення та види строків в цивільному праві.
40. Позовна давність.
41. Зупинення та переривання перебігу позовної давності.
42. Поняття та ознаки правочину.
43. Види правочину.
44. Форма правочину.
45. Недійсність правочину.
46. Правові наслідки недійсності правочину.
47. Відмова від правочину.
48. Поняття представництва.
49. Види представництва.
50. Представництво за довіреністю.
51. Види та строк довіреності.
52. Передоручення.
53. Припинення представництва за довіреністю.
54. Відмова від вчинення дій за довіреністю.
55. Поняття та види особистих немайнових прав фізичної особи.
56. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування людини.
57. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.
58. Захист особистих немайнових прав фізичної особи.
59. Поняття власності і права власності.
60. Зміст права власності.
61. Види права власності.
62. Суб'єкти та об'єкти права приватної власності.
63. Способи набуття права власності.
64. Способи припинення права власності.
65. Відмова від права власності.
66. Поняття права спільної власності.
67. Право спільної часткової власності.
68. Право спільної сумісної власності.
69. Тягар утримання майна.
70. Виділ частки із майна, що є у спільній сумісній власності.
71. Поділ спільного майна.
72. Характеристика речових прав на чуже майно.
73. Право обмеженого користування чужим майном (сервітут).
74. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис).
75. Право користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій).
76. Поняття права інтелектуальної власності.
77. Види об'єктів та суб'єкти права інтелектуальної власності.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено старшим викладачем кафедри інтелектуальної власності та приватного права, к.ю.н. Голубенко Іриною Ігорівною

Ухвалено кафедрою інтелектуальної власності та приватного права (протокол № 13 від 10.06.2025 р.)

Погоджено Методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 4 від 24.06.2025 р.)